

מדת בדת

שינוי הדף היומי בדרך קצרה

לע"נ מו"ח רבי יהודה מאיר בן רבי
יעקב שמשון שפירא זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 201 פרשת לך לך תשפ"ד

קידושין עז-פכ בבא קמא ב

בזונה לא נוסף בה איסור ורב חנא בר קטינא מבאר שנוסף בה שם זנות שפוסל גם בישראל.

שנה תלמיד לפני רב ששת שמי שהוא ביקח ישנו בלא יקח ומי שאינו ביקח אינו בלא יקח למעט כה"ג שבא על אחותו אלמנה, אמר לו רב ששת שזה רק לדעת ר"ש שפוסט מוכרת באכל נבילה ביוה"כ שאין איסור חל על איסור, אך לרבנן הכה"ג יהיה חייב עליה כי איסור חל על איסור, ויש לחלק שרבנן אמרו שאיסור חמור חל על איסור קל אך איסור אלמנה לא חל על איסור אחותו שהוא חמור יותר, וללישנא בתרא רב ששת אמר שהברייתא הזו היא רק לרבנן שהם יודו שאיסור קל לא חל על איסור חמור אבל איסור חמור יחול על איסור קל, ואילו לר"ש לא צריך להגיע לפסוק הזה כי אם איסור חמור לא חל על קל כל שכן שקל לא יחול על חמור, ויש לומר שגם לר"ש היינו אומרים שאיסור כהונה יחול על חמור, קמ"ל שלא.

רב פפא שאל את אביו במקרה שישראל בא על אחותו האם היא רק זונה או שהיא גם חללה שאם חייבי לאוין עושים אותה חללה כל שכן חייבי כריתות, אמר לו אביו שחללה זה רק מאיסורי כהונה, ורבא אמר שהמקור לכך ששינוי שהתורה לא צריכה לפרט איסור גרושה בכה"ג שיש ללמוד בק"ו מכהן הדיוט שהיא אסורה עליו והתורה פירטה גם גרושה ללמד שכמו שחלוקה גרושה מזונה וחללה בכהן הדיוט שתיים כך היא חלוקה גם בכה"ג, ולכאורה זה פשוט שאין סברא שבכה"ג זה יהיה קל יותר, אלא כהונה כמו שחלוקה גרושה מזונה וחללה בכהן הדיוט כך אלמנה חלוקה מגרושה וחללה זונה בכה"ג, ומה שכתוב שוב חללה ללמד שרק מאיסורי כהונה היא נעשית חללה, וממה שכתוב זונה בכה"ג לומדים גזירה שוה שכמו שכה"ג מחלל זרעו כך כהן הדיוט מחלל זרעו, ואמר רב אשי שא"כ כהן שבא על אחותו,

דף עח הוא עושה אותה רק זונה אך היא לא נעשית חללה ואם בא עליה שוב שזה איסורי כהונה עשאה חללה.

רב יהודה אומר שכה"ג שבא על אלמנה לוקה שתיים משום לא יקח ומשום לא יחלל, אך לכאורה ילקה גם משום לא יחלל זרעו, ויש לומר שמדובר באופן שלא גמר ביאתו, ורבא מקשה שכתוב בברייתא שאם בא על אלמנה וגרושה לוקה משום שתי שמות משמע רק שתיים, ויש לומר שעובר בשתי שמות על כל אחת מהן, אך יש להקשות שבסיפא כתוב גרושה וחלוצה אינו חייב אלא על אחת ומשמע רק אחת, ויש לומר שחייב רק על אחת ב' שמות ועל חלוצה אינו חייב שהיא מדרבנן, ולכאורה ישנה ברייתא שלומדים חלוצה מואשה, ויש לומר שזה מדרבנן והפסוק הוא רק אסמכתא.

אביו אומר שהכה"ג חייב על קידושין ועל בעילה, בקידוש עובר בלא יקח וכשבעל עובר משום לא יחלל, ורבא אומר שרק אם בעל הוא לוקה והכוונה בפסוק מה הטעם שלא יקח כדי שלא יחלל, ואביו מודה במחזיר גרושתו שאף שכתוב לא יקח אינו חייב בקידוש ולא בעל כי כתוב לקחת להיות לו לאשה, ורבא מודה שכה"ג באלמנה חייב על ביאה בלי קידושין שכתוב ולא יחלל זרעו בעמיו והוא חילל את זרעו, ושניהם מודים שבמחזיר גרושתו לא חייב על ביאה בלי קידושין שהתורה אסרה רק דרך ליקוחין.

ר' יהודה למד שבת גר כבת חלל מק"ו שאם חלל שבא מטיפה כשירה בתו פסולה גר שבא מטיפה פסולה ודאי שבתו פסולה, אך יש לפרוך שחלל יצירתו בעבירה ואילו גר לא היתה יצירתו בעבירה, ויש להוכיח מכה"ג שפוסל בתו אף שיצירתו לא בעבירה, אך יש לדחות שכה"ג באלמנה זה מעשה עבירה, ויש להוכיח מחלל והדין חוזר וניתן ללמוד בצד השוה שאינם ברוב הקהל ונלמד גר שאינו ברוב הקהל שבתו פסולה, ולכאורה נפרוך שבחלל וכה"ג יש צד עבירה, ויש לומר שיש ללמוד בצד השוה מחלל ומצרי ראשון שבתו פסולה גם כשאין יצירתו בעבירה ולא ביאה בעבירה, ויש לפרוך שמצרי ראשון לא ראוי לקהל, ויש להוכיח מחלל והדין חוזר וניתן ללמוד מהם בצד השוה שאינם ברוב קהל והבת פסולה, אך לכאורה יש לפרוך שהם פוסלים

דף עז משנה בת חלל זכר פסולה מהכהונה לעולם וישראל שנשא חללה בתו כשרה לכהונה, חלל שנשא בת ישראל בתו פסולה לכהונה, ולר' יהודה בת גר פסולה כבת חלל, ור"א בן יעקב סובר שישראל שנשא גיורת או גר שנשא בת ישראל בתו כשרה לכהונה, אך גר שנשא גיורת בתו פסולה לכהונה, ואין הבדל בין גר לעבד משוחרר ואפילו עד י' דורות עד שאמו תהיה מישראל, ולר' יוסי גר שנשא גיורת בתו כשרה לכהונה. **גמרא** מה שהמשנה אומרת לעולם הכוונה שלא נאמר שזה כמצרי ואדומי שמותרים לאחר ג' דורות, קמ"ל שחלל איסורו לעולם. **ישראל** שנשא חללה בתו כשרה, ואמר ר' יוחנן בשם ר' ישמעאל שלומדים מהפסוק **ולא יחלל זרעו בעמיו** וכתוב **לא יטמא בעל בעמיו** וכמו שטומאה זה רק בזכרים כך איסור חלל בא ע"י זכר, אך קשה לפ"ז שנאמר שבת כה"ג מותרת, ויש לומר שלא כתוב בנו אלא זרעו, ואין לומר שנתיר את בת בנו שכתוב **לא יחלל זרעו** ומקשים זרעו לו וכמו שבתו פסולה כך בת בנו פסולה, ואין לומר שבת בתו תאסר שא"כ מה הועילה הגזירה שוה **בעמיו**.

יש להקשות מה מוסיפה המשנה שחלל שנשא בת ישראל בתו פסולה הרי כבר כתוב ברישא בת חלל זכר פסולה מהכהונה, ויש לומר שאגב שכתוב ברישא את הדין של ישראל שנשא חללה כתבו גם חלל שנשא בת ישראל.

משנתינו לא כדעת ר' דוסתאי בן יהודה שאומר שכמו שבני ישראל מקוה טהרה לחללות כך בת ישראל מטהרת לחללים, והוא למד מהפסוק **לא יחלל זרעו בעמיו** שהוא מחלל רק בעם אחד ולא בב' עמים.

כתוב בפסוק שהזרע מתחלל באיסורי כהונה, ושהיא עצמה נאסרת לכאורה יש ללמוד בק"ו שאם הזרע שלא עבר עבירה מתחלל ק"ו שהיא שעברה עבירה תתחלל, אך יש לפרוך שהכהן עצמו שעבר עבירה אינו מתחלל, ויש לדחות שהוא לא מתחלל בשום ביאה אסורה אך היא מתחללת בכל ביאה של איסור, ואם יש לפרוך על כך יש ללמוד ממה שכתוב **לא יחלל** שלא יחולל מי שהיא כשר והתחלל, והפירכא היא שהזרע התחלל שיצירתו בעבירה, קמ"ל שגם האשה מתחללת.

שנו בברייתא שחללה היא זו שנולדה מפסולים, ואין לומר שהכוונה פסולים לבעל שהרי במחזיר גרושתו משנשאה היא פסולה לבעל והבנים אינם פסולים, שכתוב **תועבה** היא שרק היא תועבה ולא בניה, ורב יהודה מפרש שחללה היא זו שנולדה מפסולי כהונה, ולכאורה יש פסול גם כשלא נולדה כגון אלמנה גרושה וזונה שלא נולדו בפסול, ורבה מבאר איזו היא חללה מוזכרת שלא היה לה שעת הכושר כשנולדה מפסולי כהונה, ור' יצחק בר אבין מפרש שהכוונה במילה מוזכרת שעיקרה מהתורה ולא צריך לפרשה מדברי סופרים והיינו כשנולדה מפסולי כהונה. **שנו בברייתא** אלמנה אלמנה אלמנה הכה"ג חייב רק אחת וכן אם התגרשה ג' פעמים הכהן חייב עליה רק אחת, ואם היא אלמנה גרושה וחללה וזונה אם זה כסדר חייב על כל אחת ואחת ואם זינתה והתחללה והתגרשה והתאלמנה חייב רק אחת, ויש לבאר ברישא באיזה אלמנה מדובר שאם מדובר שהוא בא על אלמנת ראובן ועל אלמנת שמעון ועל אלמנת לוי ודאי חייב על כל אחת **עמוד ב** שהרי יש גופים חלוקים וגם השמות חלוקים, ואם מדובר שבא על אלמנה ג' פעמים אם לא התרו בו ודאי חייב רק אחת, ואם התרו בו על כל אחת מדוע חייב אחת הרי שינוי שניזיר ששתה יין כל היום חייב אחת ואם אמרו לו אל תשתה אל תשתה על תשתה חייב על כל אחת, ויש לבאר שמדובר שבא על אלמנת ראובן שהיא גם אלמנת שמעון וגם של לוי שלכאורה השמות מחולקים בכ"ז חייב אחת כי הגופים חלוקים, אך יש להתבונן בסיפא שיש חילוק אם היה כסדר או לא, שאם התנא סובר שאיסור חל על איסור א"כ לא משנה הסדר ואם אין איסור חל על איסור גם כסדר יהיה חייב רק על האיסור הראשון שבא עליה, ורבא מבאר שהתנא סובר שרק איסור מוסיף חל על איסור ולא איסור שוה, שאלמנה אסורה רק לכה"ג ואילו גרושה אסורה גם להדיוט, אך עדיין גרושה מותרת בתרומה ואחר שהתחללה נאסרה גם בתרומה וא"כ נוסף לו איסור נוסף בביאה, אך לכאורה

בביאה, ויש לומר שאכן לר' יהודה גר פוסל אשה לכהונה בביאה והוא לומד את זה במה הצד מחלל ומצרי ראשון.

רשב"י סובר שגירות שהתגיירה קודם ג' שנים היא כשרה לכהונה שכתוב וכל הטף בנשים החיו לכם ופנחס היה עמהם, ורבנן סוברים החיו לכם לעבדים ושפחות וכל התנאים לעיל נחלקו בפסוק אלמנה וגרושה לא יקחו להם לנשים כי אם בתולות מזרע בית ישראל, לר' יהודה עד שיהיה כל הזרע מישראל, ולר"א בן יעקב אפילו מקצת זרע, ולר' יוסי העיקר שזרעו בישראל, ולרשב"י מי שנזרעו בתוליה בישראל.

ר"נ שאל את רבא שלכאורה תחלת הפסוק נאמר על כה"ג שכתוב אלמנה לא יקחו ואח"כ כתוב האלמנה אשר תהיה אלמנה מכהן יקחו וזה נאמר בכהן הדיוט אמר לו רבא שכן, אמר לו ר"נ האם כך הדרך לכתוב בפסוקים אמר לו שכן כמו שכתוב ונר אלוקים טרם יכבה ושמואל שוכב בהיכל ה' והרי אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד אלא שמה שכתוב ונר אלוקים טרם יכבה היינו בהיכל ושמואל שוכב במקומו.

מה שכתוב האלמנה אשר תהיה אלמנה מכהן יקחו ומשמע שאלמנה מישראל לא יקחו, ויש לבאר מכהן יקחו והכוונה שכל אלמנה שאר כהנים גם יקחו וכן שנו מכהן יקחו משאר כהנים יקחו, ור' יהודה סובר שיקחו מהמשיאים לכהנים ולשיטתו שבת גר זכר היא כבת חלל זכר ומי שאתה נושא בתו אתה נושא אלמנתו ואם אינך נושא בתו אינך נושא אלמנתו.

רב המנונא אמר בשם רבא שהלכה כר' יוסי שבת גר וגירות מותרת לכהונה וכן סובר רבה בר בר חנה אך מחורבן ביהמ"ק נהגו הכהנים סלסול בעצמם כדעת ר"א בן יעקב, ור"נ אמר בשם רב הונא שאם כהן בא להמלך אומרים לו כדעת ר"א בן יעקב אך אם נשא בת גרים לא מוציאים ממנו כר' יוסי.

משנה מי שאמר בני זה ממזר אינו נאמן ואפילו הבעל והאשה מודים על עובר שבמעיה שהוא ממזר לא נאמנים, ולר' יהודה נאמנים. **גמרא** יש לבאר במה שכתוב אפילו שניהם מודים שלא רק שהוא לא נאמן שאינו יכול להכיר בכך אלא גם האשה שמכירה בכך אינה נאמנת ולא רק כשיש חזקת כשרות אינם נאמנים אלא גם כשאינן חזקת כשרות שהוא עדיין עובר אינם נאמנים.

לר' יהודה לומדים מהפסוק יכיר יכירו לאחרים שנאמן אדם לומר זה בני בכור וכן נאמן לומר זה בן גרושה וחלוצה, ולחכמים אינו נאמן, ואמר ר"נ בר יצחק לרבא שלר' יהודה מוכן מדוע כתוב יכיר אך לרבנן מדוע כתוב יכיר, ויש לומר שזה נאמר בצריך היכר והיינו לתת לו פי שנים, אך קשה שאין צריך פסוק לכך שהרי האב נאמן במיגו שיכל לתת לו במתנה, ויש לומר שיכיר מועיל אף בנכסים שנולדו אחרי שאמר שהוא בכורו, אך לדעת ר"מ אין צריך פסוק לכך כי אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, ויש לומר שצריך פסוק לגבי הנכסים שנפלו לו כשהוא גוסס שזה לא זמן שיכול להקנות לו.

משנה מי שנתן רשות לשליחו לקדש את בתו והלך גם האב וקדשה, אם הקידושין שלו קדמו שלו חלו, ואם של שלוחו קדמו של השליח חלו, ואם לא יודעים,

דף עט שניהם יתנו גט ואם רצו אחד יתן גט ואחד יכנוס, וכן אשה שנתנה רשות לשלוחה לקדשה וגם היא קדשה עצמה אם שלה קדמו שלה חלו ואם של שלוחה קדמו של השליח חלו, ואם לא ידוע שניהם יתנו גט ואם רצו אחד יתן גט והשני יכנוס. **גמרא** מה שכפלה המשנה ב' בבות שאם היה כתוב רק כשהאב שלח היינו אומרים שבסיפא של השליח יחולו שהאיש בקי ביוחסין ולא האשה, ואם המשנה היתה כותבת את המקרה שהאשה שלחה היינו אומרים שבקדמו שלה חלו הקידושין כי היא מדייקת ונושאת, אך באב לא אכפת לו ולכן של השליח יחולו, קמ"ל שחלו של האב.

אב שקידש בתו בדרך והבת קדשה עצמה בעיר ועכשיו היא בוגרת לדעת רב כיון שעכשיו היא בוגרת א"כ שלה חלו, ולשמואל חוששים לקידושי שניהם, אך לכאורה אם מדובר בתוך ו' חדשים של נערו בזה לא יאמר רב שבוגרת לפנינו כי ודאי עכשיו בגרה, ולאחר ו' חדשים שמואל לא יאמר שנחשוש לקידושי האב כי שמואל אמר שאין בין נערו לבגרות אלא ו' חדשים, ויש לומר שמדובר ביום שנשלמו הו' חדשים ולרב כיון שעכשיו היא בוגרת א"כ גם בבוקר היתה בוגרת, ולשמואל יש לחשוש שרק עכשיו היא הביאה סימנים, לכאורה יש להוכיח ממקוה שנמדד ונמצא חסר שמטמאים את כל הטהרות שנעשו על גביו בין ברה"ר ובין ברה"י, ויש לחלק ששם יש לומר העמד

טמא על חזקתו וא"כ הוא לא טבל, אך יש לומר אדרבה שנעמד את המקוה על חזקתה והיא שלמה, אך יש לדחות שהחסרון במקוה לפנינו אך א"כ גם בבוגרת נאמר שהיא בוגרת לפנינו, אך יש לומר שרק עכשיו היא בגרה וא"כ גם במקוה נאמר שרק עכשיו הוא נחסר, אלא יש לחלק שבמקוה יש שני סיבות להחמיר שהטמא בחזקתו והוא חסר לפנינו, אך בבוגרת יש רק ריעותא אחת שהיא בוגרת לפנינו, לכאורה יש להוכיח מבודק חבית להפריש עליה תרומה ונמצאה חומץ שמה שהפריש תוך ג' ימים זה ודאי טבל ומה שהפריש קודם לכן עד הבדיקה זה ספק, והקשו מדוע בחבית זה ספק ואילו במקוה זה ודאי, ור' חנינא מסוריא העמיד את המשנה של חבית כר"ש שגם במקוה הוא סובר שזה ספק שהטהרות שנעשו ברה"ר טהורות וברה"י טמאות, אך לרבנן הכל טבל למפרע, ויש לומר שבחבית יש לומר שהטבל על חזקתו והוא לא נתקן אך מצד שני נעמיד את היין על חזקתו והוא לא החמיץ קודם, אך יש לומר שהוא חומץ לפנינו ולפ"ז גם כאן נאמר שהיא בוגרת לפנינו אך יש לומר שרק עכשיו היא בגרה, אך קשה שגם ביין נאמר שרק עכשיו הוא החמיץ, אלא יש לחלק שביין יש ב' חסרונות שלטבל יש חזקה והחמיץ לפניך, אך כאן יש רק חסרון אחד שהיא בוגרת לפניך, **עמוד ב** לכאורה נחלקו בזה תנאים לגבי שכיב מרע שנתן מתנה והחלים והוא אומר שכשנתן את המתנה הוא היה שכיב מרע והמקבלים אומרים שהוא היה בריא, לר' יעקב הוא מוציא מידם בלי ראיה והם מוציאים ממנו רק בראיה, ולר' נתן אם עכשיו הוא בריא הוא צריך להביא ראיה שהוא היה שכיב מרע כשנתן ואם הוא שכיב מרע הם יביאו ראיה שכשנתן הוא היה בריא, ולכאורה רב כר' נתן ושמואל כר' יעקב, ויש לומר שרב יאמר שר' יעקב דיבר רק בשכיב מרע שיש להעמיד את הממון על חזקתו ואילו כאן אין להעמיד את הגוף על חזקתו שהרי היא כבר בגרה, ושמואל סובר שר' נתן אמר רק בשכיב מרע כי כל העולם בחזקת בריאים ומי שמוציא עצמו מהחזקה צריך להביא ראיה אך כאן היא לא הוציאה עצמה מהחזקה הקודמת, לכאורה נחלקו בזה תנאים אחרים שיש ברייתא שאם קדשה אביה בדרך והיא קדשה עצמה בעיר ועכשיו היא בוגרת הולכים אחר המצב של עכשיו, ויש ברייתא שחוששים לקידושי שניהם, ולכאורה ברייתא אחת כרב והברייתא שחוששים לקידושי אביה זה כשמואל, ויש לדחות שגם הברייתא הראשונה כשמואל אלא שהיא מכחישה את אביה ואם אינה מכחישה חוששים לקידושי שניהם, ולכאורה אם הברייתות לא נחלקו נאמר שגם רב ושמואל לא נחלקו, אך יש לדחות שרב יוסף בר רב מנשיא מדויל עשה כמו רב ושמואל הקפיד עליו ואמר כולם מודדים בקב קטן ותלמיד זה מודד בקב גדול, ואם נאמר שרב ושמואל לא נחלקו מדוע הקפיד שמואל, ויש לומר שאולי הוא עשה באופן שהיא הכחישה את אביה, ומר זוטרא אמר לרב אשי שאמימר פסק כשמואל ורב אשי אמר שהלכה כרב, וכן הלכה.

משנה מי שיצא עם אשתו למדינת הים וחזר עם אשה ובנים ואמר שאשה זו יצאה עמי ואלו בניה אינו צריך להביא ראיה על האשה והבנים, ואם אמר שהיא מתה ואלו בניה לא צריך להביא ראיה על האשה אלא על הבנים, ואם הוא אומר שנשא אשה במדינת הים ואלו בניה מביא ראיה על האשה ואינו צריך להביא ראיה על הבנים ואם מתה ואומר שאלו בניה מביא ראיה על האשה ועל הבנים. **גמרא** רבה בר רב הונא אומר שהמשנה מדברת בכרוכים אחריה.

שנו בברייתא שאם אומר שנשא אשה במדינת הים מביא ראיה רק על האשה ולא על הבנים ומביא ראיה על בנים גדולים אך לא על הקטנים, וכל זה באשה אחת אך בב' נשים מביא ראיה על האשה והבנים על הגדולים ועל הקטנים

דף פ ר"ל אומר שרק לענין קדשי הגבול סומכים על מה שכרוכים אחריה אך לענין יוחסים לא סומכים על כך, ור' יוחנן סובר שזה מועיל גם ליוחסים, ור' יוחנן לשיטתו שר' חייא בר אבא אמר משמו שמלקים על חזקות וכן סוקלים ושורפים על החזקות, אך לא שורפים תרומה על חזקות, מלקים על החזקות כדעת רב יהודה שאם הוחזקה אשתו נדה בשכנותיה בעלה לוקה עליה משום נדה, וסוקלים ושורפים על החזקות כדברי רבה בר רב הונא שאיש ואשה ותינוק ותינוקת שגדלו בתוך הבית נסקלים ונשרפים זה על זה.

ר"ש בן פזי אמר בשם ריב"ל שהיה מעשה באשה שבאה לירושלים עם תינוק שמורכב לה על כתפה וגדלה אותו ובא

עליה והביאום לב"ד וסקלום לא מפני שהוא ודאי בנה אלא מפני שהיה כרוך אחריה.

לר"ל שורפים תרומה על חזקות ולר' יוחנן לא שורפים, ונחלקו לשיטתם ששנינו שאם נמצא תינוק בצד עיסה ובידו בצק לר"מ העיסה טהורה וחכמים מטמאים שדרכו של תינוק לטפת, וביארו בדעת ר"מ שאמנם רוב תינוקות מטפחים אך יש מייעוט שאינם מטפחים וסומכים את המיעוט הזה לחזקת טהרה של העיסה ונגרע כחו של הרוב, ורבנן סוברים שהמיעוט כמי שאינו ורוב וחזקה רוב עדיף, ואמר ר"ל בשם ר' אושעיא שעל מקרה כזה שורפים תרומה, ור' יוחנן אמר שלא שורפים תרומה על חזקה זו ושורפים רק במקרה של המשנה שיש עיסה בבית ויש שרצים וצפרדעים שמטפלים שם ונמצאו חתיכות מהם בעיסה אם רוב שרצים היא טמאה ואם רוב צפרדעים טהורה, ויש ברייתא כר' יוחנן שיש ב' דברים שאין בהם דעת להשאל ועשו חכמים כאילו יש בהם דעת להשאל, המשנה של תינוק, ועוד משנה שהיתה עיסה בתוך הבית ותרנגולים ומשקים טמאים נמצאים שם **עמוד ב** ומצאו ניקורים בעיסה לא אוכלים ולא שורפים, ואמר ריב"ל שזה רק במשקים לבנים אך במשקים אדומים אם היה ניקור הוא היה ניכר, אך לכאורה נחשוש שהעיסה בלעה את הסימן של הניקור ואמר ר' יוחנן שדבר זה שמע ריב"ל אך לא שמע פירושו, אלא יש לחלק שכל זה במשקים צלולים שניכר בה הבבואה של התינוק אבל משקים עכורים לא.

משנה אין להתיחד עם ב' נשים אך אשה מתיחדת עם ב' אנשים ור"ש סובר שאיש מתיחד עם ב' נשים כשאשתו עמו וכן לישן בפונדקי כי אשתו משמרתו, אדם מתיחד עם אמו ובתו וישן עמם בקירוב בשר, ואם הגדילו זו ישנה בכסותה והוא בכסותו. **גמרא** שנו מאליהו שאיש לא יתיחד עם ב' נשים כי נשים דעתן קלה.

ר' יוחנן הביא רמז בשם ר' ישמעאל שיש איסור יחוד מהתורה שכתוב **כי יסיתך אחיך בן אמוך** וכי בן אב לא מסית אלא לומר שבן מתיחד עם אמו, ואסור להתיחד עם כל עריות שבתורה ואביי מבאר בפשטות הפסוק שלא רק בן אב שהוא שונאו ומיעץ לו עצות רעות לא ישמע לו אלא גם בן אמו שאינו שונאו א"כ ישמע לעצתו, קמ"ל שלא.

לכאורה משנתנו לא כאבא שאול ששנינו שנפל תוך ל' יוצא בחיק ונקבר באשה אחת וב' אנשים ולא איש אחד וב' נשים, ולאבא שאול מותר גם באיש אחד וב' נשים, ויש לדחות שבשעת אנינות יצרו נשבר ואין לחשוש ליחוד, ורבנן סוברים כר' יצחק שדרש בפסוק **מה יחאונן אדם תי גבר על חטאיו** שגם בשעת אנינות היצר מתגבר, ואבא שאול למד בפסוק באדם שמתאונן על מדותיו יתברך והפסוק אומר מה יש לו לאדם להתאונן וכי הוא גבר על חטאיו ודין שיש לו חיים, ורבנן סוברים כמו שהיה מעשה באשה שהוציאה תינוק כאילו הוא מת.

רב יהודה אומר בשם רב שאשה מתיחדת עם ב' אנשים רק בכשרים אך בפרוצים לא תתיחד אפילו עם עשרה כמו המעשה שהוציאו י' אנשים במטה, ורב יוסף מוכיח ממה שעשרה בני אדם יכולים לגנוב יחד קורה ואינם מתבישים זה מזה, ולכאורה יש להוכיח מהמשנה שכשהבעל מלוה את אשתו הסוטה מוסרים לו ב' ת"ח בדרך ומשמע ששאר אנשים לא שמא יתיחדו עמה, ויש לדחות שצריך ת"ח שיתרו בו שלא יבא עליה.

דף פא רב יהודה אומר בשם רב שאשה מתיחדת עם ב' אנשים רק בעיר אך בדרך צריך ג' שמא ילך אחד מהם לעשות צרכיו והאחר יתיחד עמה, ולכאורה יש להוכיח מהמשנה שמוסרים לבעל ב' ת"ח שמא יהא עליה בדרך וביתד הם ג' כדברי רב, ויש לדחות שמסרו לו ב' אנשים כדי שיהיו עליו עדים אם יבא עליה.

רב ורב יהודה הלכו בדרך והלכה אשה לפנייהם ואמר רב לרב יהודה נמהר נלך לפני הגיהנם אמר לו רב יהודה הרי אמרת שבכשרים אין לחשוש אמר לו מי אמר כשרים כמוני וכמוך אמר לו אלא כמו מי, אמר לו כמו ר' חנינא בר פפי וחבריו.

רב אומר שמלקים על יחוד אך לא אוסרים על יחוד, ורב אשי אומר שמלקים רק על יחוד פנויה ולא על אשת איש שלא יוציאו לעז על בניה, מר זוטרא היה מלקה ומכריז שלא זינתה, ור"נ מפרהטיא אמר לרב אשי מדוע אינך מלקה ומכריז, אמר לו שיש שישמע שהלקו ולא ישמע מההכרזה.

לרב מלקים על לא טובה השמועה, ומר זוטרא היה מניח אפסור על כתפו של המולקה וקורא לו את הפסוק אל בני.

רבה אומר שכשבעלה בעיר לא חוששים ליחוד, ורב יוסף אומר שגם כשיש פתח פתוח לרה"ר לא נחשב יחוד, וכשרב ביבי הגיע לאכול אצל רב יוסף אמר רב יוסף שיקחו הסולם מתחתיו שלא

יתיחד עם אשתו, אך לכאורה רבה אמר שאין לחשוש בבעלה בעיר, ויש לומר שרב ביבי היה גס בה כי היא היתה שושבינתו.

רב כהנא אומר שאם יש אנשים בחוץ ונשים בפנים לא חוששים ליחוד אך אם אנשים בפנים ונשים בחוץ יש לחשוש ליחוד, ובברייתא שנו להיפך שבאנשים בחוץ חוששים ליחוד ואנשים בפנים לא חוששים, ואמר אביי שכיון שרב כהנא אמר כך ובברייתא שנו להיפך נעשה לחומרא.

אביי היה מסדר קנקני חרס שמשמיעים קול ולא יבואו להתיחד ורבה היה מסדר קנים.

אביי אומר שהזמן הרעוע בשנה הוא הרגל שיכולים לכא לחטא. **כשהגיעו** שביות לנהרדעא הביאום לבית רב עמרם חסידא ונתנום בעלייה ולקחו הסולם מתחתם וכשחלפה אחת מהן נפל אור בארובה ורב עמרם לקח את הסולם שגם י' בני אדם לא יכלו להרימו והוא הרימו לבדו וכשעלה לחצי הסולם הרחיב פסיעתו וצעק אש אצל עמרם ובאו החכמים ואמרו ביישת אותנו אמר להם מוטב שתבישו בעוה"ז ולא תתבישו ממני לעתיד לבא, ורב עמרם השביע את יצרו שיצא ממנו ויצא ממנו עמוד של אש ואמר לו ראה אני בשר אתה אש ובכ"ז אני עדיף ממך.

ר"מ היה מתלוצץ בעוברי עבירה יום אחד נראה לו השטן בעבר הנהר כאשר ולא היה גשר והחזיק ר"מ בחבל ועבר את הנהר וכשהגיע לחצי החבל עזב אותו היצר ואמר לו אם לא מכריזים ברקיע הזהרו בר"מ ותורתו הייתי עושה מדמך שתי מעות.

ר"ע היה מתלוצץ מעוברי עבירה יום אחד נדמה לו השטן כאשר בראש הדקל והחזיק בחבל ועלה וכשהגיע לחצי הדקל עזבו היצר ואמר לו אם לא שמכריזים עליך ברקיע הזהרו בר"ע ותורתו הייתי עושה מדמך שתי מעות.

פלימו היה רגיל לומר כל יום חיצים בעיני השטן, בערב יו"כ אחד נדמה לו כעני וקרא על דלתו והוציאו לו פת אמר העני ביום כזה כולם יושבים בפנים ואני בחוץ, הכניסוהו וקרבו לו פת אמר העני כולם יושבים יחד ואני לבדי, הושיבוהו ליד השולחן והיה גופו מלא שחין ופצעים פתוחים והיה עושה בזה דברים מאוסים **עמוד ב** אמרו לו שב כהוגן וביקש מהם כוס ומזגו לו והכניס בו כיחו וגערו בו ועשה עצמו כמת, ויצא קול שפלימו הרג אדם, ופלימו התחבא בבית הכסא והלך העני אחריו וגילה לו מיהו, ואמר לו מדוע אתה אומר כך אמר לו אלא איך אומר אמר לו תאמר הרחמן יגער בשטן.

רב חייא בר אשי היה רגיל לומר הרחמן יצילנו מיצר הרע ואשתו שמעה ואמרה הרי הוא פרוש ממני כבר כמה שנים ומדוע הוא אומר כך, יום אחד הוא למד בגינה ואשתו התקשטה והלכה וחזרה לפניו אמר לה מי את אמרה לו אני חרותא שחזרתי היום ותבע אותה והיא בקשה ממנו שיביא לה רימון מענף שבראש העץ והוא קפץ והביא לה, וכשהגיע לביתו אשתו הבעירה את התנור והוא נכנס אליו ואמרה לו מדוע אתה עושה כך סיפר לה את המעשה אמרה לו שזה היתה היא, ולא האמין לה עד שננתה לו סימן ואמר לה בכ"ז אני התכוונתי לאיסור וכל ימיו היה אותו צדיק מתענה על כך עד שמת בצער הזה והוא חשש למה שכתוב **איש הפרם וה' יסלח לה** ומדובר באשה שנדרה נזירות ובעלה הפך לה והיא לא ידעה שהפך והיא שנתה יין ונטמאה למתים ובכ"ז היא צריכה כפרה, וכשר"ע הגיע לפסוק הזה הוא היה בוכה שאם מי שהתכוון לאכול חזיר ואכל טלה צריך כפרה וסליחה, ק"ו שמי שהתכוון לחזיר ואכל חזיר שצריך כפרה וסליחה, וכן בכה ר"ע בפסוק **והוא לא ידע ואשם עוונו** שאם המתכוון לאכול שומן ואכל חלב נושא עוונו ק"ו מי שהתכוון לחלב ואכל חלב שישא עוונו, ועל פסוק זה אמר איסי בן יהודה שידו כל הדויים.

רב יהודה אומר בשם רב שאדם מתיחד עם אחותו ויכול לדור עם אמו ובתו וכשבא לשמואל הוא אמר שאסור להתיחד עם כל העריות ואפילו עם בהמה, ויש להקשות ממשנתנו שאדם מתיחד עם אמו ובתו וישן עמם בקירוב בשר, ושמואל אומר שקשה גם לצד השני שכתוב בברייתא שאחותו וחמותו ושאר כל העריות שבתורה לא מתיחד עמן אלא בעדים משמע שבלי עדים לא, אלא נחלקו בזה תנאים שר"מ אמר הזהרו בי מפני בתי, ור' טרפון אמר הזהרו בי מפני כלתי, ולגלג עליו אותו תלמיד, ואמר ר' אבהו בשם ר' חנינא שלא עבר זמן מועט ואותו תלמיד נכשל בחמותו.

מה שכתוב שאסור עם בהמה ולכן אביי היה מגרש בהמות מלפניו ורב ששת היה מעביר אותם בחבל על הנהר, וכשרב חנן מנהרדעא הגיע לרב כהנא בפום נהרא ראה שעומדת בהמה לפניו אמר לו אינך סובר שאסור יחוד עם בהמה אמר לו לא שמת' לבי.

רבא אומר שמותר להתיחד עם שתי יבמות ושתי צרות ואשה וחמותה ואשה ובת בעלה שכולן שונאות זו את זו, ומותר להתיחד עם אשה ותינוקת שיודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לביאה.

אחר שהגדילה בתו הוא ישן בכסותו והיא בכסותה, ואמר רב אדא בר רב עזא בשם רב אסי שהשיעור בתינוקת ט' שנים ובתינוק י"ב שנים ויש אומרים שתינוקת בת י"ב שנים ותינוק בן י"ג שנים, והשיעור הוא כדי שיהיה שדים נכונים ושערך צמח, ורב חסדא אומר שכל זה כשאינה בוששה לעמוד לפניו ערומה ואם היא בוששה אסור כי התלבש בה כבר היצור.

רב אחא בר אדא הגיע לרב חסדא חתנו והושיב את בת בתו בחיקו, אמר לו חתנו אינך יודע שהיא מקודשת אמר לו רב אחא עברת על דברי רב יהודה בשם רב או ר"א שאסור לאדם לקדש בתו קטנה עד שתגדל ותאמר בפלוני אני רוצה, אמר רב חסדא עברת גם על דברי שמואל שאסור להשתמש באשה, אמר רב אדא שאני סובר כדברי שמואל במקום אחר,

דף פב שהכל לשם שמים ואין זה דרך חיבת אישות אלא חיבת קורבה לעשות נחת רוח לאמה.

משנה אסור לרווק ללמד קטנים וכן אשה לא תלמד קטנים ור"א אומר שגם מי שאין לו אשה לא ילמד קטנים, ר' יהודה אומר שרווק לא ירעה בהמות ולא ישנו שני רוקים בטלית אחת וחכמים מתירים. **גמרא** אין לומר שחששו ברווק בגלל הקטנים עצמם שהרי שנינו שאמרו לר' יהודה שישראל לא נחשדו על הזכור ועל בהמה, אלא שחששו משום אמותיהם של התינוקות ובאשה חששו בגלל אביהם של התינוקות.

ר"א החמיר גם במי שאין לו אשה והסתפקו אם הכוונה שאין לו כלל או שיש לו אך אינה שרויה אצלו, ויש ברייתא שגם מי שיש לו אשה ואינה שרויה אצלו לא ילמד קטנים.

ר' יהודה החמיר שלא ירעה רווק בהמות ואמרו לו שלא נחשדו ישראל על זכור ובהמה.

משנה מי שעסקו עם נשים לא יתיחד עמהן ולא ילמד אדם את בנו אומנות הנשים, ור"מ אומר שלעולם ילמד את בנו אומנות נקיה וקלה ויתפלל למי שהעושר והנכסים שלו שאין אומנות שאין בה עניות ועשירות ואין העושר והעוני תלו באומנות אלא הכל לפי זכותו, ר"ש בן אלעזר אומר וכי ראתי חיה ועוף שמתפרנסים מאומנות ובכ"ז הם מתפרנסים ללא צער והם נבראו רק לשמש את האדם ואני שנבראתי לשמש את קוני ק"ו שאתפרנס ללא צער אלא שהרעותי את מעשי ולכן קפחתי את פרנסתי, אבא גורין איש צידן אומר בשם אבא גוריא שאדם לא ילמד את בנו להיות חמר או גמל או קדר או ספן רועה וחנוני שאומנותם היא אומנות של ליסטים, ור' יהודה אומר בשם אבא גוריא שרוב החמרים רשעים ורוב הגמלים כשרים ורוב הספנים חסידים טוב שברופאים לגיהנם וכשר שבטבחים שותפו של עמלק, ר' נהוראי אומר שהוא מניח מללמד את בנו את כל האומניות ומלמד את בנו רק תורה שאדם אוכל משכרה בעוה"ז והקרן קיימת לעוה"ב ובכל האומניות כשאדם בא לחולי או זקנה או יסורים ואינו יכול לעסוק במלאכתו הוא מת ברעב ואילו התורה משמרת מכל רע בנערותו ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו, בנערותו נאמר **וקוי ה' יחליפו כח ובזקנותו נאמר עוד ינובון בשיבה**, וכן נאמר באברהם ו**אברהם זקן בא בימים וה' ברח את אברהם בכל ומצאנו שאברהם קיים את כל התורה קודם שנתנה שכתוב **עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתו מצוותי חוקותי ותורותי. גמרא** מי שעסקו עם הנשים מנהגו רע כגון צורפים וסורקי בגדים ומנקרי ריחיים ורוכלים ואורגים וספרים וכוכבים ומקיד דם ובלן ובורסקי ולא מעמידים מהם מלך או כה"ג ולא בגלל שהם פסולים אלא שאומנותם היא זולה.**

נאמרו עשרה דברים על מקיז שם שהולך על צידו, ורוחו גסה, ונתלה ויושב, ועינו צרה בממונו, ועינו רעה שיחלו ויזדקקו לו, אוכל הרבה ומוציא מעט, וחשוד על העריות ועל גזל ושפיכות דמים.

בר קפרא דרש שלעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה ורב יהודה מבאר **עמוד ב** שהכוונה למחט של החרישה, רבי אמר שאין אומנות שעוברת מהעולם אשרי מי שרואה את הוריו באומנות מעולה אוי לו למי שרואה את הוריו באומנות פגומה, העולם אינו מתקיים ללא בסם וללא בורסקי אך אשרי מי שאומנותו בסם אוי למי שאומנותו בורסקי, אין העולם מתקיים ללא זכרים וללא נקבות אך אשרי מי שבניו זכרים אוי למי שבניו נקיבות.

ר"מ אומר שלעולם ילמד את בנו אומנות נקיה וקלה אך יבקש רחמים ממני שהעושר והנכסים שלו שהעניות או העשירות לא תלויים באומנות אלא במי שהעושר שלו שכתוב **לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צבקות.**

ר"ש בן אלעזר אמר שמעולם לא ראה צבי שאוסף קציעות ולא ארי סבל ולא שועל חנוני ובכ"ז הם מתפרנסים ללא צער והם נבראו רק לשמשני ואני שנבראתי לשמש את קוני ק"ו שאתפרנס ללא צער אלא שהרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי שנאמר עוונותיכם הטו.

ר' נהוראי אומר שהוא מניח את כל האומנות שבעולם ומלמד את בנו רק תורה שכל האומניות לא עומדות לאדם אלא בילדותו אך בזקנותו הוא מוטל ברעב, והתורה עומדת לאדם בילדותו ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו, בזמן ילדותו נאמר **וקוי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים**, ובזקנותו נאמר **עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו.**

ת.ו.ש.ל.ב.ע.

מסכת בבא קמא

פרק ארבעה אבות

דף ב משנה יש בתורה חלוקה של ד' אבות נזיקין, שור בור מבעה הבער, אין קולתו של שור כשל מבעה ואם היה כתוב שור לא היו לומדים מבעה ואין קולתו של מבעה כשל שור, ואין קולתם של שור ומבעה שיש בהם רוח חיים כקולתו של הבער שאין בה רוח חיים, ואין קולתם של שור מבעה והבער שדרכם ללכת ולהזיק כקולתו של בור שאינו הולך ומזיק, והצד השוה שבהם שדרכם להזיק ושמירתם עליך וכשהזיק חייב המזיק לשלם תשלומי נזק במיטב הארץ. **גמרא** אם כתוב אבות א"כ יש להם תולדות, ויש להסתפק אם התולדות כמו האבות או שאינם כמו האבות ולגבי שבת שנינו שיש ל"ט אבות מלאכות ותולדותיהם כיוצא בהם שלאב ולתולדה יש חטאת בשוגג וסקילה במזיד, והנ"מ בין אב לתולדה שאם עשה שתי אבות יחד או שתי תולדות יחד חייב שתיים אך אם עשה אב ותולדה שלו חייב רק אחד ולר"א שמחייב על תולדה במקום אב ההבדל בין אב לתולדה שמה שהיה במשכן חשוב נקרא אב ומה שלא היה במשכן חשוב נקרא תולדה, ולגבי טומאה שנינו שאבות הטומאות שרץ שכתב זרע **עמוד ב** וטמא מת והתולדות לא כמו האבות שאב מטמא אדם וכלים ואילו תולדה מטמא רק אוכלים ומשקים ולא אדם וכלים, ולגבי נזיקין אמר רב פפא שיש מהן כמו האב ויש שלא כמו האב, וכתוב בברייתא שיש ג' אבות בשור קרן שן ורגל, קרן לומדים מהפסוק כי יגח שזה בקרן, וכמו שכתוב **ויעש לו צדקיה קרני ברזל ויאמר כה אמר ה' באלה תנגח את ארם**, ועוד כתוב בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו בהם עמים ינגח ואין לומר שלא מספיק ללמוד מהפסוק של צדקיה כי לא לומדים דברי תורה מדברי קבלה שהרי זה לא לימוד אלא רק גילוי מילתא שנגיחה היא בקרן, אלא צריך פסוק כי משם היינו לומדים שרק בקרן תלושה יש חילוק בין תם למועד אך בקרן מחוברת שזה דרכה אין הבדל בין תם למועד, ולכן מביאים פסוק בכור שורו הדר לו.

שנו ברייתא שהתולדות של קרן הן נגיפה נשיכה רביצה בעיטה, ולכאורה מדוע נגיחה נקראת אב ונגיפה היא תולדה הרי גם נגיפה כתובה כי **יגף שור איש**, ויש לומר שמה שכתוב כי יגוף הכוונה נגיחה כמו ששנינו שהפרשה פותחת בנגיחה ומסיימת בנגיפה ובשתייהן מדובר בנגיחה אלא באדם כתוב כי יגח ובבהמה כתוב כי יגף, שבאדם שיש לו מזל כתוב כי יגח ובבהמה שאין לה מזל כתוב כי יגף שזה פחות כח, וזה מלמד דרך אגב שמועד לאדם הוא מועד לבהמה ומועד לבהמה אינו מועד לאדם. **לכאורה** נשיכה היא תולדה של שן, ויש לחלק שבשן יש הנאה להזיקה ובנשיכה אין לה הנאה בהזיק, לכאורה רביצה ובעיטה הם תולדות של רגל ויש לחלק שרגל הזיקה מצוי וברביצה ובעיטה אין ההזיק מצוי, ולפ"ז מה שאמר רב פפא שיש מהן שאין התולדות כמו האבות לא נאמר על קרן כי הן כקרן שכוננתו להזיק וממונך ושמירתן עליך וא"כ תולדה של קרן כקרן ורב פפא דיבר על שן ורגל וכתוב בברייתא שלומדים רגל מהפסוק **ושלח וכמו שכתוב משלחי רגל השור והחמור**, ושן לומדים מוכער כמו שכתוב **כאשר יבער הגלל עד תומו**